

Rajatapauksia

Rajan varressa maa on arvokkainta

Veturimiehen kolumni ”Sukupolvien kuilu” *Maankäytössä* 3/2014 sai minutkin tarttumaan samaan aiheeseen eli rajankäyntiin. Veturimies oli saanut kimmokkeen kirjoituksensa **Jaakko Sirkjärven** ja **Jussi Laarin** perusteellisesta kirjoituksesta ”Rajankäynnistä ja vähän kiinteistötoimitusten laadusta” *Maankäytössä* 2/2014. Jatkan sarjaa eräillä muistoilla urani varrelta toimitusinsinöörinä.

Rajankäynti ei ole pelkästään tekninen toimenpide niin kuin em. kirjoituksissakin todettiin. Todisteet rajapyökin paikasta voivat olla moninaiset, puutteelliset ja ristiriitaiset. Jos kaikille epäselville rajoille haettaisiin nyt rajankäyntitoimitukset, maanmittarien täystyöllisyys olisi varma pitkäksi aikaa.

Rajankäynti on luonnollinen toimenpide epäselvään rajan paikan määrittämiseksi. Usein asiaan liittyy myös osapuolten välinen riita. Rajariidoissa samoin kuin tieriidoissa eivät useinkaan vain asiat riitele (ja miten ne osaisivatkaan) vaan taustalla saattaa olla pitkiäkin, jopa sukupolvesta toiseen jatkuneita henkilöiden välisiä riitoja mitä moninaisimmista asioista. Vaikka toimituksessa käsiteltävistä asioista saadaan lainvoimainen ratkaisu, vanhat riitaisuudet voivat jäädä ennalleen tulematta virallisesti edes esille toimitusta tehtäessä. Sillehän ei toimitusmies voi mitään.

Minulle tulee rajankäynteistäni ensiksi mieleeni rajanaapurusten ankara riita heidän rantatonttiansa rajalta rannasta kadonneen pyökin paikasta. Tontit olivat 1 000 m²:n suuruisia ja näyttivät kartalla tasaleveiltä. Pyökkien välimitat löytyivät kartalta lukuun ottamatta mittoja rannan suunnassa. Näinhän useinkin on asian laita, valitettavasti. Minkäänlaisia kartoitusmittoja ei kartalta tietenkään löytynyt. Rantaviivaa tonteilla oli kartalta graafisesti mitattuna noin 20 metriä. Tonttien välisellä rajalla oli heikkokuntoista oja. Käytännössä harkintavaraa pyökin paikalle jäi 20–30 cm, joka pysyi muistaakseni silloisten mittaustarkkuusvaatimusten rajojen sisällä. Päätös annettiin ja se laillistui. Minulle jäi kuitenkin sääli näitä ihmisiä kohtaan, jotka sen jälkeenkin joutuivat sietämään toisiaan näin pienillä tonteilla.

Vanhoista kartoista saattavat puuttua rajamitat kokonaan. Pitkäaikainen työtoverini kartoittaja **Jussi A. Hirvonen** kertoi kerran, miten hän selvitti kadonneen pyökin paikan tällaisessa tilanteessa. Jussi sanoi asianosaisille päättävällä äänellä, että minäpä otan tuon graafisen mitan. Hän teki niin, suoritti mittauksen ja osoitti sen jälkeen pyökin paikan sanoen, että se on presii tässä kohdassa. Asianosaiset olivat ratkaisuun hyvin tyytyväisiä.

Entinen kollegani **Esko Palmi** sai kerran tehtäväkseen riitaisen rajankäynnin, kun eräs 4-pyökkisen tontin omistaja väitti, että naapuri oli siirtänyt yhtä pyökkiä hänen puolelleen. Pyökit olivat tukevasti maassa pystyssä, siirtämisestä ei näkynyt merkkejä ja kartalla olevat rajamitat täsmäsivät maastossa mitatessa. Kun toimitusmiehet katsoivat, ettei todisteita pyökin siirtämisestä tai siirtymisestä paikoiltaan löytynyt, tyytymätön tontinomistaja ei tyytynyt siihen vaan alkoi väittää, että kaikkia pyökkejä on siirretty samaan suuntaan samannäköisesti. Tämä ei vakuuttanut toimitusmiehiä. Muistaakseni toimituksesta ei valitettu.

Pyökkien puuttuminen saattaa johtua myös siitä, ettei niitä ole koskaan rakennuttukaan. Suoritin 1960-luvulla silloisessa Jyväskylän maalaiskunnassa valtaoijituksen takia tarpeelliseksi tulleen rajamerkkien siirtotoimituksen. Kun mittaus- ja kartoitus-työt oli tehty, tuli ajankohtaiseksi pyökkien rakentaminen. Silloinhan käytettiin yleisesti pyökkikiviä maastosta löytyviä riittävän kokoisia kiviä, joskus pienempiäkin. Toimituksen hakija ehdotti ajan säästämiseksi ja kun päiväkin oli jo pitkällä, että hän voisi rakentaa pyökit merkatuille paikoille jälkeenpäin. Hän kertoi lisäksi, että kun insinööri **Otto Salmenkivi** kävi 1950-luvulla tekemässä heillä toimituksen, niin pyökkien rakentaminen jäi hänen tehtäväkseen, kun Salmenkivellä oli kiire puhujamatkalle hänen pyrkiessään eduskuntaan. Sinne hän ei kuitenkaan päässyt, mutta hän tuli myöhemmin tunnetuksi voimakastahtoisena johtajana maanmittaus- ja rakennusvirastossa, jonka kautta minäkin sain auskultantin paikkani. Kysyin, tuliko ne pyökit

rakennettua, johon hakija vastasi, että ne ovat vielä rakentamatta. Vastasin, että minä en jätä nyt enkä myöhemminkään pyökkejä rakentamatta. Niin sitten ryhdyttiin hommiin. Joutui siinä insinöörinkin selkä taipumaan vähäisellä työvoimalla tehtäessä, mitä en pitänyt lainkaan pahana.

Yleistietoisuudessa tehdään vähän niin kuin sivutuotteena paljon rajankäyntejä. Niiden tulokset jäävät usein asianosaisten taholta vähälle huomiolle. Yksi asianosainen kertoi minulle kerran jälkeenpäin, että eräs lyhyt raja oli käyty väärään paikkaan. Tutkin asiaa ja totesin hänen olevan oikeassa. Asianosaiset olivat samaa mieltä asiasta. Siinä vaiheessa ei kuitenkaan ollut laillisia edellytyksiä päätöksen purkamiseen. Se jäi harmittamaan minua. Teknisen työn oli tehnyt eräs avustajani työryhmässäni. Mielestäni tällaisessa tapauksessa pitäisi olla mahdollista asianosaisten sopiessa tehdä heidän hake- muksestaan maanmittaustoimitus virheen korjaamiseksi, jos voidaan todeta, ettei korjaamisesta aiheudu kellekään muulle tai kiinteistöjärjestelmälle haittaa. Tässä tapauksessa oli kysymys noin 700 m²:stä vähäpuustoista metsämaata, joten suurista taloudellisista arvoista ei ollut kyse, mutta minulle riitti harmin paikaksi tieto väärin tehdystä työstä. Luullakseni asianosaiset jäivät nauttimaan tiluksiaan niin kuin ennenkin.

Raimo Koivistoinen
raimo.koivistoinen@kolumbus.fi